

4. Рубаник В. Є. Інститут права власності в Україні: проблеми зародження, становлення й розвитку в період до 1917 року. Історико-правове дослідження. Харків: Легас, 2002. 352 с.

ЛАСТОВЕЦЬ Вікторія,
здобувачка вищої освіти,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРИЙОМНИХ БАТЬКІВ

Прийомна сім'я є сім'єю, яка добровільно взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, відповідно до статті 256-1 Сімейного кодексу України. Головною метою прийомної сім'ї є забезпечення належних умов для зростання дітей у сімейному оточенні, де вони отримують необхідну турботу, підтримку та розвиток під покровительством нової сім'ї.

Україна визнає важливість утворення та підтримки прийомних сімей, що відображено в Законі України "Про основи соціального захисту дітей та молоді у Україні". Цей законодавчий акт визначає правовий статус прийомної сім'ї, умови прийому дітей, права та обов'язки прийомних батьків. Також, існують інші нормативно-правові акти, що регулюють порядок утворення та функціонування прийомних сімей, а також встановлюють вимоги до осіб, які бажають стати прийомними батьками.

Особи, які створили прийомну сім'ю, отримують статус прийомних батьків, а діти – прийомних дітей. Прийомні батьки є законними

представниками прийомних дітей і діють в інтересах прийомних дітей без спеціальних на те повноважень.

Розуміння правового статусу прийомних батьків є критично важливим, як у захисті прав дітей, так і у функціонуванні прийомних сімей. Ось кілька ключових причин, чому це так важливо:

1. Захист прав дітей: Тобто правовий статус прийомних батьків визначає їх повноваження і обов'язки у відношенні дитини. Розуміння цих прав і обов'язків допомагає прийомним батькам забезпечити безпеку, захист та добробут дітей, включаючи доступ до основних потреб, медичної допомоги, освіти та іншого.

2. Забезпечення стабільного середовища: Правовий статус прийомних батьків регулює їхні можливості і обмеження. Це допомагає прийомним батькам забезпечити стабільне та надійне середовище для дітей, де вони можуть розвиватися, навчатися, ігнорувати негативні впливи та будувати здорові стосунки.

3. Ефективна взаємодія з органами опіки та піклування: Розуміння правового статусу прийомних батьків допомагає їм взаємодіяти з органами опіки та піклування на користь дитини. Правові знання дозволяють батькам відстоювати права дитини, отримувати підтримку та консультацію, а також вирішувати спірні питання правильно та ефективно.

4. Уникнення правових проблем: Недостатнє розуміння правового статусу може призвести до правопорушень або неправильного виконання обов'язків, що може спричинити юридичні проблеми для прийомних батьків і належне функціонування прийомної сім'ї.

Важливо поглиблено ознайомитися з відповідним законодавством та знати свої права та обов'язки, щоб забезпечити найкращий можливий розвиток та благополуччя дітей у прийомній сім'ї.

Законодавчі основи, які регулюють статус прийомних батьків і визначають їх права і обов'язки, різняться в залежності від країни і регіону. Однак, загальні аспекти правового статусу прийомної сім'ї можуть включати, наприклад, усиновлення та прийом: закони про прийомну опіку встановлюють процедури і

вимоги для усиновлення або прийому дитини. Ці вимоги зазвичай включають у себе дослідження соціальних працівників, щоб визначити чи підходять певні кандидати на прийомних батьків. Усиновлення має остаточний статус, тоді як прийомна опіка може бути тимчасовою або довготривалою. А також права та обов'язки прийомних батьків, тобто це те, що держава надає прийомним батькам ряд прав, які дозволяють їм діяти в інтересах дитини. Також підтримка та допомога включає в себе те, що законодавство може передбачати підтримку та допомогу дітям, які перебувають у прийомних сім'ях. Це може включати фінансову підтримку для покриття витрат на утримання та виховання дітей, доступ до медичного забезпечення, освіти та інших послуг.

Прийомні батьки мають ряд прав, які гарантують їм можливість забезпечувати утримання та виховання прийнятих дітей в прийомній сім'ї. Ось конкретні права, які повинні бути визнані:

1. Право на освіту: Прийомні батьки мають право на доступ до якісної освіти для прийнятих дітей. Це означає, що вони мають право вибирати навчальний заклад для своєї дитини і брати активну участь у прийомному батьківському комітеті, якщо такий існує. Вони також повинні мати право на доступ до засобів освіти та підтримки для покращення навчання своєї дитини.

2. Право на медичний огляд: Тобто вони мають право на отримання медичного огляду для своєї прийнятої дитини. Вони повинні мати право вибирати лікаря для своєї дитини і отримувати всю необхідну медичну інформацію та консультації. Також важливо, щоб прийомні батьки мали право на доступ до медичних записів та можливість брати участь у прийомних батьківських групах, які надають підтримку у справах здоров'я і медичного догляду.

3. Право на виховання: Мають право виховувати свою дитину відповідно до своїх переконань і цінностей, забезпечувати її емоційний, фізичний та психологічний розвиток. Вони мають право приймати рішення відносно дитини, а також брати участь у розробці та здійсненні плану заходів з

виховання. Прийомні батьки також повинні мати право на захист дитини від будь-якого насильства чи знуцання.

4. Право на інформацію: Прийомні батьки мають право на доступ до всієї необхідної інформації, що стосується їхньої прийнятої дитини. Це включає інформацію про її культурний та родинний контекст, медичну інформацію, навчальний прогрес та інші важливі дані. Також вони повинні мати право на консультацію з фахівцями, які мають досвід у роботі з прийомними сім'ями.

5. Право на правовий захист: Це означає, те, що також мають право на правовий захист своїх прав та прав своєї прийнятої дитини. Вони повинні мати можливість звертатися до органів опіки і піклування та інших правоохоронних органів у разі порушень їхніх прав чи прав дитини. Володіють правом на консультацію з юристами та іншими фахівцями з правової галузі.

Ці права прийомних батьків забезпечують їм можливість ефективно виконувати свої обов'язки щодо утримання та виховання усиновленої дитини, створюють умови для їхнього фізичного, емоційного та соціального розвитку, а також допомагають забезпечити оптимальні умови для дитини в новій сім'ї.

Відповідно до статті 150 Сімейного кодексу України батьки мають обов'язки щодо виховання та розвитку дитини, зокрема, вони зобов'язуються виховувати та поважати дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, духовний, освітній та моральний розвиток; останнім забороняється будь-які види експлуатації, фізичні покарання дитини батьками тощо.

Після початку повномасштабного військового вторгнення росії в Україну усиновлення було призупинено протягом першого місяця. Це стосувалося як процесів, які розпочаті до війни, так і нових заяв на усиновлення. Призупинка не була пов'язана зі змінами в законодавстві, але була обумовлена об'єктивними обставинами. Органи державної влади, включаючи суди, що брали участь у процесі усиновлення, переважно призупинили свою роботу, щоб забезпечити безпечні умови праці своїм співробітникам. Але вже у квітні Верховна Рада оприлюднила повідомлення про те, що під час воєнного стану процедура усиновлення залишалася незмінною, усиновлення проводилося на загальних

умовах відповідно до національного законодавства. Іншими словами, не було жодних змін у процедурі усиновлення через введення воєнного стану. А фактично процедура усиновлення дітей в Україні (як українцями, так і іноземцями) в той час була доволі ускладненою.

24 травня 2022 року були внесені перші зміни до процедури усиновлення з моменту початку війни. Ці зміни встановили список документів та процедуру для забору усиновленої дитини (зокрема, у присутності посадової особи консульської установи України), якщо дитина тимчасово евакуйована за межі України через введення надзвичайного або воєнного стану на території України.

Правовий статус прийомних батьків є важливим аспектом у вихованні та опіці дитини, яка перебуває під їхньою опікою. Законодавство визначає права та обов'язки прийомних батьків, а також надає їм певні привілеї та підтримку.

Одним з основних прав прийомних батьків є можливість прийняти дитину на виховання та надати їй стабільне та любляче середовище. Вони мають право приймати рішення щодо виховання, освіти та медичних питань своєї прийомної дитини. Крім того, прийомні батьки мають право отримувати підтримку та консультації від установ, які займаються прийомним батьківством. Це може включати фінансову допомогу, психологічну підтримку та навчання.

Проте, важливо враховувати, що правовий статус прийомних батьків може відрізнятися в різних країнах та залежить від законодавства кожної конкретної держави. Тому, прийомним батькам варто ознайомитися з відповідними правилами та процедурами своєї країни. Узагальнюючи, можна сказати, що стаття підкреслює важливість правового статусу прийомних батьків і те, що вони мають права та обов'язки, а також забезпечену підтримку у вихованні та опіці своєї прийомної дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 року № 565 "Про затвердження Положення про прийомну сім'ю" [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2002>.

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року № 866 "Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав людини" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008>.

ЛІВШУН Лілія,

здобувачка вищої освіти,

Житомирський державний

університет імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Після введення правового режиму воєнногостану у національне законодавство було внесено чимало змін. Кримінальне провадження в Україні в цих умовах має ряд особливостей, які були встановлені Законом України "Про правовий режим воєнного стану" та Кримінальним процесуальним кодексом України. Ці особливості спрямовані на забезпечення захисту безпеки держави, її територіальної цілісності та недоторканності, а також для забезпечення особистої безпеки громадян.

У період воєнного стану не можуть бути зупинені повноваження судів, органів прокуратури, органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, проводять досудове розслідування, та органів, частини яких